

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 39

27. rujna 2007.

cijena 100 Ft

Dobro došli, naši mili gosti!

Foto: László Tóth

Komentar

Zopet nam sudili ...

Lipi moji! Prik smo Dana mladine, prik smo one diskusije ka nij vridila u pogledu plodnosti ni krajcara, a prik smo i Škorinoga senzacionalnoga jačkarenja u Petrovom Selu. Svega smo prik, u pravom smislu riči, ali smo to nek tako mislili. No, izgleda nekim se sad još spušća ispod gloriје, gusta magla (no ne ona iz jačke, nek nekarčkova drugačija) i škriplju ovde nanović takove misli ke izazovu ali odobravanje, ali pak uprav živčani šok (na peldu kod mene ovo zadnje). Iz svega nespo razuma oko Thompsona i njegove interpretacije, ipak je nešto bilo hasnovito i vridno, da smo bojsek zavolili naše internetsko glasilo www.hrvasi.hu, peljano od Geze Völgvija i dr. Franja Pajrića. Broj poiskanosti, posebno kod one teme „Rasprava o Thompsonu” unutar aktualnih temov i dogodjavej je u projudći tajedni skočio do zvjezdanih nebes. Ov sajd mi je bio i izvor onoga zadnjega spisa koji vjerujem da je zvana mene još mnoge razjadalo. Naime, cybercrowt ki je bio nazoči kod nas na ovi glasnici dani, tako i na Škorinom koncertu, s tim je najprstao, kako je njega iritirao kako su Ugri zis šahovnicom mahali, a da on suprot toga nima još nimalo afiniteta da nosi, u ruke zame hrvatski barjak. Ovde jedino to nisam razumila što ga je bolje iritiralo da se je hrvatska zastava vozila u ruki Hrvatov u Ugarskoj, ili uopće, sama zastava mu nij imponirala?! I neka mi nigdor ne veli da od ove izjave, svisini človik ne more dobiti defekt u glavi. Nek, znate što? To me ganulo na ideju da pokrenem skupljanje Hrvatov. No ne takovih običnih kakovi smo mi, nek specijalnih. Neka mi se javu takovi ke iritira prizor barjaka, grba, a jednako i vjerojatno i tekst ter melodija hrvatske himne. Jednoga sam već našla, prik ove čudne svitske mriže, na koj svaki to piše što uprav kani, a prednost joj je bojsek i to da si još i mrvčickicu odgovornosti ne mora zeti za svoju rič. Zato su tamo i ništvridnjaki čuda lipši, bogatiji i spametniji nek u stvarnosti. No, ali ov delikvent stavi plus još jedno veliko pitanje pod povećalo, rekši, da li štimaju Gradišćanski Hrvati u Ugarskoj da su u dijaspori? Što je pri ovom pitanju ovoj nezna lici toliko nerazumljivo i nejasno, ja sama ne morem razumiti. Po nje sudu nij pravo znamda ni to da mi na svakoj priredbi imamo, i gizdimo se hrvatskom zastavom, zgoda se pravoda da se čuje i hrvatska himna, štoveć, naši ljudi su skloni okol guta nositi i zlatni hrvatski grb. I? Pitam se ja, što je u tom iritirajuće, što je ovde nešto za suditi? Tribali bi ovoj mladini u glavu posviliti, doklje još u tom hrvatstvu ne dojde zadnja ura. Kako smo upametzeli, razlike postoju, ne moru se negirati, iako se koraca na jednom ter istom putu. Ali kvizna sam, gdo danas iz prik na nas, Gradišćanske Hrvate kaže da ovde med nami jaki nacionalni vjetar puše, ne zna osnovne stvari, ne more (ali ne kani) otkriti otkud izvire ova odanost, čut, sklonost hrvatstvu, i trn mu je u oku da mašemo sa simboli naše pripadnosti. Istovrimeno ne zna ni to da sve ono što budi interes kod naših mladih ljudi za očuvanjem hrvatskih nacionalnih vridnosti, je kod nas pravoda za podupirati, podržavati. A polag toga ćemo vik vanstati, sudili nam zato, ali ne ...

Timea Horvat

„Glasnikov tjedan”

Tjedan koji je iza nas obilježilo je nekoliko događanja. U Budimpešti je na poziv Misije grada Budimpešte i naših Hrvata okupljenih u njoj, u tamošnjoj rimokatoličkoj crkvi održana sveta misa koju je predvodio zagrebački kardinal Josip Bozanić. Drugoga dana svoga boravka u Mađarskoj kardinal Bozanić posjetio je i Ured HDS-a te se sastao s predsjednikom Skupštine Mišom Heppom koji ga je upoznao s vjerskim životom Hrvata u Mađarskoj, i sa sakralnom zbirkom u naselju Prisiki, gdje bi se uskoro u svečanim okvirima trebao otvoriti Muzej sakralne umjetnosti.

Potkraj tjedna održana je i redovita sjednica Skupštine HDS-a s nizom točaka dnevnoga reda. Zanimljivo je bilo kako je jedan od zastupnika HDS-a dr. Franjo Pajrić predložio svojim kolegama (to se prvi put dogodilo i u povijesti Skupštine HDS-a, bar javno) da se odreknu zastupničkih honorara u korist fonda gdje bi se stvarala inicijalna sredstva koja bi se potom upotrijebila u društvenoj sferi naše hrvatske zajednice. Koliko će njegov prijedlog imati odjeka među 39 zastupnika sadašnjeg saziva Skupštine HDS-a, pokazat će vrijeme koje dolazi. Zanimljiv bi bio taj fond koji bi se, ako bi skupštinar pristali, naravno, dragovoljno na tu zamisao, godišnje obogaćivao za petnaestak milijuna forinti. Opširnije o sjednici Skupštine možete čitati na našoj trećoj stranici.

Manjinski ombudsman Ernő Kállai gost je našega tjednog intervjua. Nakon utemeljenja II. Manjinskog okruglog stola zanimljivo je njegovo promišljanje o zadacima koje bi trebalo obaviti to novoutemeljeno tijelo, među kojima je jedan od prioriteta rješavanje

pitanja parlamentarnog zastupstva manjina u Mađarskoj. Da je područje kulture najznačajniji i najjači te najtrajniji način politiziranja, uvjerila sam se i sama sudjelovanjem na X. susretu pjesnika iz hrvatske dijaspore u Rešetarima. To malo slavonsko selo u neposrednoj blizini Nove Gradiške promicatelj je hrvatske riječi, pa tako i hrvatske pisane riječi u Mađarskoj u matičnoj domo-

vini. Radom i zalaganjem pojedinaca uključenih u tamošnju kulturno-likovnu udrugu rade se velike i značajne stvari o kojima se čuje diljem svijeta. Civilne udruge kao motori pokretači mnogobrojnih aktivnosti imaju prednost pri natjecanjima fondova Europske unije, ali i one trebaju imati svoj dio sredstava kojima se mogu natjecati pri njima. To je ta stavka koja nas pomalo brine ovdje na ovim prostorima, jer naše civilne udruge ne raspolazu, izuzev nekoliko sredina, takvim potencijalima. Možda je najbolji primjer život Hrvata u Petrovom Selu koji brojne svoje programe ostvaruju upravo preko tih istih fondova u suorganizaciji s mnogim partnerima. S vremena na vrijeme u našem uredništvu suočeni smo s mnogobrojnim materijalima koje želim objaviti na našim stranicama, a oni su odraz hrvatskih aktivnosti. Tako je i ovaj tjedan. Prošli dani obilovali su događanjima od kojih smo neke uvrstili i u ovoj tjedni broj Vašega tjednika, poštovani čitatelji, a mnoga će tek naći svoje mjesto na bijelom papiru u tjednima koji su iza nas. Stoga neka nam oprostite organizatori i čitatelji, uvjetovani smo brojem naših stranica, a plodna jesen urodila je znatno više nego što na njih u ovom trenutku može stati.

Branka Pavić-Blažetin

Sjednica Skupštine HDS-a, 22. rujna

Aktualno

Četvrta radna sjednica Skupštine HDS-a

U subotu 22. rujna, u HDS-ovu središtu održana je četvrta radna sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave. Nakon pozdravnih riječi te ustanovljavanja odgovarajućega kvoruma predsjednik HDS-a Mišo Hepp otvorio je sjednicu koja je nakon „za ostala pitanja i prijedloge; podnesenih te za prihvaćanje izglasovanih dopunskih prijedloga i dnevnoga reda“ otpočela s radom. Na temelju pismenog materijala podnesenog izvješća predsjednika i izvješća dopredsjednika HDS-a Đuse Dudaša i Matije Šmatovića o radu između dvije sjednice Skupštine te izvršenju odluka kojima je rok istekao, – uz jednog suzdržanog izvješća su prihvaćena.

Zatim je predsjednik prešao na sljedeću točku koja se odnosila na mogućnosti ostvarenja parlamentarnog zastupstva i utemeljenja manjinskoga savjetodavnog tijela u mađarskom Parlamentu, odnosno na koncepciju pisma o prijedlozima na zakonsko osiguranje parlamentarnog zastupstva nacionalnih i etničkih manjina, a koji će se sa strane ostalih državnih manjinskih samouprava također uputiti spomenutom manjinskom ombudsmanu.

U svezi s navedenim predsjednik Odbora za pravna pitanja Jozo Solga, radi pojašnjavanja pismenog dokumenta odnosno zajedno s prijedlogom o modifikaciji zakona o lokalnim, županijskim i državnim manjinskim izborima – kojeg je sačinio član odbora Joža Takač – iznio je svoje dodatne argumente i zatražio suglasnost članova Skupštine, što je – s jednim suzdržanim glasom – prihvaćeno.

Također je došlo do prihvaćanja prijedloga zastupnika Stipana Karagića i zastupnika Gabora Győrvárija glede zastupstva manjina. Da se Skupština na istu tematiku očituje još jednom u raspravi, u posebnoj točki dnevnoga reda, odnosno da se na potražnju predsjednika Parlamenta odgovor uputi u tome smislu da su Hrvati prvenstveno za parlamentarno zastupstvo manjina u Mađarskoj, a da spomenuto savjetodavno tijelo, ili tzv. okrugli stol, ili neki drugi forum ne bude neka zamjena na pravo što nam pripada i prema Ustavu i Zakonu o manjinama, već se ono može zamisliti u kontekstu da će taj sastav nastojati djelovati na tome da se to akutno pitanje za sve manjine, tijekom sljedećih parlamentarnih izbora, može provesti.

U pogledu zadaća koje stoje pred Odborom za odgoj i obrazovanje – na iniciranje predsjedatelja – predsjednik Odbora Gabor Győrvári smatrao je potrebnim ukazati na pojedinosti nekih činjenica koje osporavaju unapređivanje našega školskog sustava, odnosno da se pismeno treba obratiti Ministarstvu prosvjete i kulture i zatražiti modificiranje postojećeg Zakona o obrazovanju te nekih uređaba i propisa koji bi pridonijeli omogućivanju integriranja naših školskih ustanova i njihovu daljnju opstojnost.

Prešlo se na zamolbu osnovne škole „Mihovil Naković“ u Koljnofu, koja se odnosila na potražnju pomoći za uvođenje dvojezične nastave, odnosno stručno usavršavanje pet pedagoga na bajsokj Visokoj školi „József Eötvös“. Savjetodavno tijelo također je raspravljalo na tu temu, stoga je odlučeno da HDS iz godišnjeg fonda od milijun forinti pruži jednokratnu potporu onim ustanovama u kojima se prelazi na dvojezičnu nastavu hrvatsko-

ga jezika. Prihvaćen je prijedlog da Skupština HDS-a za Koljnofce namjenski osigura 500 tisuća forinti. Sljedeće dvije zamolbe za potporu mogućnosti daljnega djelovanja odnosile su se zapravo na Savez Hrvata u Mađarskoj. U svrhu daljnog omogućivanja djelatnosti Saveza, s jednim suzdržanim glasom – izglasovana je potpora od milijun i 800 tisuća forinti.

Prelazeći na podtočku b) 1. dnevnoga reda, odnosno na prijedloge zastupnika Franje Pajrića, koji su se – i pismeno i usmeno – odnosili prvenstveno na vremensku određenost priopćavanja o predstojećim sjednicama Skupštine najmanje prije četiri mjeseca, nadalje, da se na temelju dobre volje zastupnika Skupštine – odricanjem svojih honorara – osnuje posebna zaklada za Hrvate, od koje bi se svote novca ulagalo u dobrobit svih Hrvata te da Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, sa svojim stručnjacima pridonese sačinjavanju dugoročnoga strateškoga plana u svezi s budućom opstojnosti Hrvata na ovim prostorima jer, kako je rečeno, u nas je na dnevnome redu „polako nacionalno spavanje i konačno zaspavanje“. Nadalje je iznesena eventualna mogućnost da se uz pomoć Croatice izradi multimedijски CD-nosač o Hrvatima u Mađarskoj, a što bi umnogome pridonijelo stjecanju još širih i boljih informacija u zemlji i matičnoj državi, čak i šire.

Nakon kraće stanke, prešlo se na 2. točku dnevnoga reda, odnosno na financijsko izvješće HDS-a te njegovih ustanova za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2007. godine. Budući da nije bilo posebnih primjedaba i pitanja, izvješće je jednoglasno prihvaćeno. Uz pismeno izvješće o financijskom stanju «Zavičaja» d.o.o u Vlašićima na otoku Pagu, o prihodima te rashodima, usmenu dopunu podnio je ravnatelj Ladišlav Gujaš. Sveukupna dobit «Zavičaja» za ovu godinu iznosi 30 tisuća eura. Tijekom rasprave izraženo je posebno zadovoljstvo što je tijekom ovoljetne sezone u «Zavičaju» boravilo domalo tri stotine naših učenika. Izvješće za prvo polugodište «Zavičaja» jednoglasno je prihvaćeno. U pogledu financijskog izvješća Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. Ernest Barić dao je opširne pismene informacije, uz koje nije bilo primjedaba ni pitanja, pa je izvješće jednoglasno prihvaćeno. Uz pismeno financijsko izvješće Non-profitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost Croatice, ravnatelj Čaba Horvath informirao je o trenutnom stanju konkretnog djelovanja, odnosno izdavanja hrvatsko-mađarskog i mađarsko-hrvatskog rječnika, što je zajedno sa zagrebačkim partnerom u fazi konačnog završetka. Spomenuo je da je prvi put svojim tehničkim uređajima Radio Croatia – u glasu i slikama uživo – ostvario internetski prijenos koncerta i programa Dana mladine u Petrovom Selu. Dio jednokratno dobivenih materijalnih sredstava od HDS-a uloženi u financiranje Hrvatskoga glasnika. Uz prijedlog zastupnika Pajrića pak dodao je da je u istome tematskom krugu Croatia sudjelovala na natječaju, što znači da će uskoro biti ostvarena dva filmska projekta o svim hrvatskim naseljima, posebno o narodnim običajima u svakoj regiji. Prema dogovoru s predsjednikom HDS-a bit će

vraćen dio duga od sedam milijuna forinti, a preostali dio bit će također vraćen u za to određeno vrijeme. Financijsko izvješće Croatice uz usmenu dopunu – s jednim suzdržanim glasom – također je prihvaćeno. Zadnje financijsko izvješće odnosilo se na školu u Santovu čiji je referent bio ravnatelj Joso Šibalin. Pismeno izvješće uz donošenje odluke u svezi s nadoknadom za topli obrok Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, s jednim suzdržanim glasom, prihvaćeno je. Hrvatski dan priredit će se u Budimpešti 10. studenoga 2007. g. u prostorijama Hotela Flamenco. Predsjednik HDS-a je priopćio da će ovoga puta folklorni program izvesti Hrvatski umjetnički plesni ansambl «Luč» i KUD «Tamburica» iz Budimpešte. Nacrta plana programa Hrvatskog dana jednoglasno je prihvaćen.

U ime Hrvatske manjinske samouprave Zalske županije stiglo je dvije molbe. Prva se odnosila na pokretanje hrvatskog jezika – u okviru pet kružoka – odnosno na učenje hrvatskog narodopisa u Osnovnoj školi «Gyula Andrásy» u Letinji i u Osnovnoj školi «István Fekete» u Borsfi. Predsjednik samouprave Ladislav Penzeš i usmeno je obrazložio potrebu materijalne potpore HDS-a. Tijekom kraće rasprave predloženo je da se u dogovoru s Croaticom osiguraju udžbenici i druga školska pomagala, što je ravnatelj Čaba Horvath prihvatio, stoga su se skupštinari suglasili da se na teret HDS-ova fonda (od preostalih 500 tisuća forinti) 200 tisuća dodijeli za nabavu potrebnih udžbenika. Druga molba odnosila se na «Jesenske hrvatske književne dane» koji će se održati u znaku sjećanja na pjesnika i pedagoga Stipana Blažetina. Radi što uspješnijega predviđenog programa Skupština je izglasovala potporu od 50 tisuća forinti. Odbor za mladež i šport predložio je organiziranje omladinskoga nogometnog turnira u mišljenskoj suvremenoj športskoj dvorani. Vrijeme turnira zacrtano je za 24. XI. 2007. g.

Na temelju podnesenoga proračunskog troškovnika predsjednika Odbora Geze Völgyija ml., bilo je riječi o ukupnoj svoti od 645 tisuća forinti. Oko navedene športske inicijative razvijena je poduža i žustra rasprava gdje je iskršlo više prijedloga. Jedan bi se odnosio na organiziranje omladinskog turnira, a drugi na nogometno nadigravanje djece školske dobi. U održavanje obje priredbe, s posebnim programima, uključio bi se i Odbor za kulturu i vjerska pitanja. Oba su prijedloga jednoglasno prihvaćena, uz napomenu da inicijatori budućih akcija u što kraćem vremenskom razdoblju sačine ozbiljan, s konkretnim troškovnikom, realan i pregledan proračun kako bi se u prvoj polovici iduće godine mogao provesti taj za našu mladež neosporno koristan športsko-kulturni projekt. Prijedlog je jednoglasno usvojen. Nakon završetka otvorenog dijela sjednice Skupštine – na zatvorenom zasjedanju – uslijedilo je donošenje odluke o dodjeli odličja hrvatskim prosvjetnim djelatnicima, te donošenje odluke o dodjeli odličja HDS-a u povodu Hrvatskog dana 2007. g., a čiji su referenti bili predsjednica Odbora za kulturu i vjerska pitanja Marija Vargović i predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje Gabor Győrvári. Predsjednik HDS-a Mišo Hepp priopćio je da će naredna sjednica Skupštine biti 15. prosinca 2007. godine.

M. Dekić

Međunarodni susret hrvatskih srednjoškolaca

Matica hrvatska Pečuh ove godine po drugi put organizira Međunarodni susret hrvatskih srednjoškolaca u Pečuhu, od 28. do 30. rujna. Želja je organizatora tim projektom okupiti srednjoškolce, pružiti im mogućnost da se međusobno upoznaju, odnosno da doznaju više o svojim vršnjacima koji žive u susjednim zemljama. Zašto je Pečuh izabran za mjesto održavanja Susreta? Ima tu i više razloga: Pečuh će 2010. godine biti Europska prijestolnica kulture, stoga grad podosta ulaže upravo na polju kulture, odnosno kulturnog nasljeđa, a Pečuh je poznat po svome sveučilištu, budući da je studentski grad, što može biti zanimljivo upravo za srednjoškolce. Lani je održan prvi susret koji je bio uspješan, no ove godine Matica ga želi proširiti, kazala je za Hrvatski glasnik Milica Klaić Taradija, predsjednica Matice hrvatske Pečuh. Troškove boravka prijavljenih osigurava Matica. Mjesto susreta je Hrvatski školski centar Miroslava Krležu u Pečuhu. Između ostaloga trodnevni susret obilježit će Kazališno-baletna predstava *Fantom u Operi*, posjet izložbi Hrvatske narodne nošnje u svijetu u Etnografskomu muzeju Janus Pannonius u Pečuhu, posjet hrvatskoj Podravini i našim hrvatskim naseljima u njoj te susret s tamošnjim Hrvatima i pribivanje koncertu Vlade Kalembera 29. rujna u Martincima, a jednako tako i plesačnici koja slijedi koncertu. Posljednji dan susreta obilježit će šetnja gradom Pečuhom i upoznavanje projekta pečuške Svjetske baštine te sveta misa na hrvatskom jeziku u crkvi sv. Augustina.

**MATICA HRVATSKA PEČUH
RASPISUJE NATJEČAJ**

ZA SREDNJOŠKOLCE I STUDENTE

Pod naslovom:

MOJA KRATKA PRIČA

Tema je nevezana, piše se hrvatskim književnim jezikom, najviše sto redaka.

**RADOVI SE ŠALJU POD ŠIFROM, U
POSEBNOJ OMOTNICI IME I ADRESA
DO 31. LISTOPADA**

Na adresu: **MILICA KLAJĆ-TARAĐIJA**
7639 Kőkény, Kossuth 10/b

Radove će ocijeniti stručni žiri, a rezultati će biti objavljeni do kraja studenoga.

1. nagrada 15.000 Ft, 2. nagrada 10.000 Ft
3. nagrada 5.000 Ft

Dodijelit će se i posebne nagrade, a najbolje radove objavit ćemo na radiju i u novinama.

**„Tek kad mi jednom s dušom po svemiru
se krene, zaorit ću ko grom...”**

S. S. Kranjčević

Nova školska godina u Bačkoj

Santovo, Aljmaš i Kačmar

Diljem Bačke početkom rujna otvorena je nova, 2007/2008. školska godina. Nastava hrvatskoga jezika u Bačkoj odvija se u jedinjoj dvojezičnoj školi u Santovu, te u školama u Aljmašu, Bačinu, Baji (na Vancagi i Dolnjaku), Dušniku, Gari i Kačmaru gdje se hrvatski predaje kao predmet, a u Bikiću samo u obliku kružoka.

SANTOVO

U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu, odgojno-obrazovnom središtu, koje od 2000. godine djeluje u održavanju Hrvatske državne samouprave, novu školsku godinu započelo je 100 učenika, od toga 11 prvaka, čime je zadržan lanjski broj učenika, iako bi ih bilo i više da se učenicima sa strane može osigurati smještaj u učeničkom domu koji je ograničen na 45 smještaja.

Otvorenje nove školske godine u Santovu održano je nedjelju, 2. rujna, kada je okupljene roditelje, djecu i goste pozdravio ravnatelj škole *Joso Šibalin*, a svečanosti je u ime održavatelja nazočio i predsjednik HDS-a *Mišo Hepp* koji se također obratio okupljenima.

Svečanost, već po običaju, započela je zajedničkim pjevanjem mađarske i hrvatske himne, a zatim je svečanost nastavljena tradicionalnim prigodnim recitacijama prvaka, koje su posljednji put dopratile odgovateljice, prvi put pak učenici osmog razreda.

U svome prigodnom govoru ravnatelj *Joso Šibalin*, pozdravio je okupljene roditelje, goste i učenike, među njima prvake, a posebno *Mišu Heppa*, predsjednika HDS-a. Ukratko je okupljene roditelje i učenike

upoznao s najvažnijim promjenama i zadacima nove školske godine. Kako reče, nastava započinje 3. rujna, a traje 181 radni dan, što znači da će završiti 13. lipnja. «Nadam se da ćete se dobro osjećati u školi, za što će se pobrinuti vaša učiteljica kako bi što prije upoznali svoj razred i stekli prijatelje u novoj sredini. Za godinu dana i vi ćete krenuti užurbanim koracima na otvaranje nove školske godine kako bi svojim starijim prijateljima ispričali svoje ljetne doživljaje. Dragi učenici, vi koji ste u našoj školi već otprilike, nadam se da imate gotov plan za novu godinu. Dobro je ako znate što je to što bi isto tako radili kao prošle godine, a što je ono što bi činili drugačije. U neku ruku važnije je ono što vi očekujete od sebe nego što drugi očekuju od vas. Uzalud je dobiti dobru ocjenu i pohvalu ako i sami znate da iza svega nema pravoga znanja, da ste to mogli znatno bolje učiniti. Radost u tome slučaju nije prava. Ako nam i ne prigovore zbog nekog nedostataka, ona od toga isto tako postoji, a mi smo odgovorni.»

Osim nekih tehničkih savjeta, ravnatelj je ukratko istaknuo ciljeve škole u novoj školskoj godini.

«Cilj nam je na odgojno-obrazovnom polju nepromijenjen, znači da ćemo zajedno s djecom i roditeljima, već provjerenim i dobro

uhodanim metodama, nastaviti rad prema pedagoškom programu škole. I ubuduće ćemo nastojati na tome da se naša ustanova razvija, te u tom interesu želimo, bazirajući na učenički dom, prikupiti što više djece iz bliže i šire okolice. U tome kao i uvijek tražimo pomoć roditelja, pogotovo onih sa strane. Ujedno zahvaljujem roditeljima, jer su već vidljivi rezultati i na tome polju. Unatoč tome što je prošle godine našu školu napustilo 15 učenika završnog, osmog razreda, i ove smo školske godine zadržali lanjski broj učenika. Uz prvake imamo novih učenika i u drugim razredima. Ovo se može zahvaliti svima koji su pridonijeli što kvalitetnijem odgojno-obrazovnom radu u našoj ustanovi. I u školi, i u vrtiću, i u učeničkom domu želimo zadržati profil i tradicije, već postojeće aktivnosti dopunjene suvremenim sadržajem na polju odgoja i obrazovanja. Pokrenut ćemo prema želji djece i roditelja sve one aktivnosti kao i prošle godine, razne kružoke, narodni ples, šport, informatiku, njemački jezik, obdanište i vjeronauk. I nadalje će biti popodnevna učionica u školi za više razrede, po potrebi roditelje. Želimo i ove godine sudjelovati na svim mjesnim, regionalnim i državnim smotrama i natjecanjima koje se vežu uz naš rad. Zadržati suradnju sa svim partnerima u tuzemstvu i inozemstvu – reče uz ostalo ravnatelj Šibalin, nakon čega je najavio i prvi roditeljski sastanak po razredima, zaželjevši svima uspješnu i sretnu novu školsku godinu.

«Izuzetno mi je drago kad vidim toliku mladež na jednome mjestu, jer znam da su oni naša budućnost. Znam i to kakav se odgojno-obrazovni rad odvija u ovoj školi, ne samo otkada sam predsjednik HDS-a, jer već godinama pratim njezin rad. Znam da se vodstvo i djelatnici ove škole oduvijek zauzimaju da iz ove škole, a to se vidi i po rezultatima, izađu mladi koji će biti nacionalno svjesni, u životu uspješni. Mislim da će sve to, kada se izgradi novi učenički dom, a vjerujem da će to biti za koju godinu, biti još uspješnije. I onda ćemo moći kazati da uz pečuhu i budimpeštansku školu Hrvati u Mađarskoj imaju i treće školsko središte koje doliči 21. stoljeću. Mislim da će do toga doći za nekoliko godina, stoga još samo malo morate biti strpljivi. Santovačka je škola naš ponos, stoga i nije slučajno da smo je prvu preuzeli na održavanje. Nismo znali kakav nas težak put čeka, ali sada već vidimo da je on bio opravdan i uspješan. To pak možemo ostvariti samo zajedničkim radom roditelja, pedagoga i djece – naglasio je uz ostalo Mišo Hepp, predsjednik HDS-a.

Pošto su zgotovljeni planovi za izgradnju novog učeničkog doma, u tijeku je izrada natječaja kojim će se tražiti materijalna potpora za ostvarenje projekta koji osim novoga učeničkog doma uključuje još predvorje, kuhinju, blagovaonicu, knjižnicu,

informatičke kabinete i učionice – reče nam ravnatelj Joso Šibalin. U novoj zgradi bit će smješten i novi vrtić, koji sada radi u drugoj zgradi, nekadašnjoj «maloj» školi.

ALJMAŠ

U Aljmašu je 2007/2008. školsku godinu započelo deset prvaka, a od 1. do 8. razreda ukupno 50 učenika koji su se upisali na hrvatski jezik. «Budući da smo lani imali sveukupno 43 učenika koji su učili hrvatski kao predmet, možemo reći da nam se broj učenika koji upisuju hrvatski jezik povećava. U Aljmašu se predmetna nastava hrvatskoga jezika odvija u Osnovnoj školi Mihály Vörösmartyja, koja je prije dvije godine spojena s onom u Rákóczijevoj ulici» – kazala nam je uz ostalo učiteljica hrvatskoga jezika *Valerija Petrekanić-Koszó* na početku nove školske godine.

KAĆMAR

Uoči početka nove školske godine za voditeljicu kaćmarske osnovne škole na godinu dana izabrana je učiteljica hrvatskog jezika *Margitka Tupčija-Išpanović*.

«To je za mene sasvim nova zadaća i sad se upoznajem s poslovima koji su mi povjereni za godinu dana. U svemu tome pomaže mi učiteljica Anica Matoš, koja je godinama radila kao doravnateljica. Uz to trebam i pomoć drugih kako bih uspješno mogla obavljati svoju dužnost» – ističe nova voditeljica kaćmarske škole koja od prošle godine djeluje u okviru Općega prosvjetnog središta sa sjedištem u Sentivanu, a uključuje odgojno-obrazovne ustanove sedam obližnjih naselja.

«Nažalost, sve je manje učenika koji upisuju hrvatski jezik. Ove godine imamo samo 22 učenika koji uče hrvatski kao predmet. Kako sam čula, to je problem i u nekim drugim naseljima. Pokušat ćemo učiniti nešto, stoga će hrvatska samouprava okupiti roditelje sa željom da im ukaže na važnost očuvanja hrvatskoga jezika u školi. U našem školskom središtu, koje uključuje škole nekoliko obližnjih naselja, samo kod nas postoji nastava hrvatskoga jezika, a u obliku kružoka on se uči u Bikiću. Od toga nećemo odustati. Dok imamo makar i jednog đaka, hrvatska će nastava ostati, a u tome imamo i podršku načelnika sela Kaćmara, što je vrlo važno.

Od izvannastavnih aktivnosti Margitka Tupčija-Išpanović ističe već tradicionalni trojezični kulturni program za Božić. Još ove jeseni planiraju i narodnosno natjecanje u kazivanju stihova i proze za kaćmarske i bikičke učenike, a sudjelovat će, naravno, i na ostalim hrvatskim manifestacijama u Bačkoj i na državnim priredbama hrvatske manjine.

Stipan Balatinac

BAJA – Od 27. do 29. rujna na Visokoj učiteljskoj školi Józsefa Eötvösa u Baji održat će se trodnevno usavršavanje za učitelje hrvatskoga jezika u Mađarskoj. Prijavljeno je devet učiteljica: iz Budimpešte, Kaćmara, Dušnoka i Petrovog Sela. Predavači će biti profesori Splitskoga sveučilišta koji će održati predavanja iz glazbenog odgoja, prirode i društva, informatike i matematike. Predavanja će se održati u četvrtak u dvoranama C/42 ili u A/65 od 15 do 20, u petak od 8 do 13 i od 14 do 19, a u subotu od 8 do 12:30. Kako nam još reče voditelj hrvatskog odjela Katedre za narodnosne i strane jezike, profesor Živko Gorjanac, 21. i 22. rujna predavanja iz metodike nastave hrvatskog jezika i likovnog održala je profesorica i lektorica hrvatskog jezika u Pečuhu, dr. Anđelka Tutek iz Rijeke.

GARA – Hrvatska manjinska samouprava sela Gare srdačno Vas poziva na Susret tamburaških sastava koji će se održati 28. rujna (petak) u 19 sati u mjesnom domu kulture. Kako nam reče predsjednik Hrvatske samouprave Stipan Krekić, u programu nastupaju TS „Racke žice“ iz Dušnoka, TS „Čabar“ iz Baje, Omladinski tamburaški sastav iz Bikića, Omladinski tamburaški sastav „Bačka“, Garski tamburaši i TS iz Bačkog Monoštora.

Nakon programa slijedi plesna zabava na kojoj će svirati sudionici tamburaškog susreta.

ČIKERIJA – U nedjelju, 30. rujna, u Čikeriji će se ponovo upriličiti „bunjevačka misa“. Mjesni vjernici pod vodstvom čavoljskoga kantora Jose Savića redovito vježbaju pjevanje crkvenih pjesama za ovu prigodu, a želja je bunjevačkih vjernika da barem svake četvrt godine imaju misu na hrvatskom jeziku. Misu će s početkom u 9 i 30 sati u župnoj crkvi služiti velečasni Csaba Sálek, koji odnedavno služi u Kunbaji, Čikeriji i Prlkoviću (Bácsszőlös), izvijestio nas je predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Miloš Pijuković istaknuvši da će misa zadovoljiti potrebe malobrojne zajednice bunjevačkih Hrvata.

KALAČA – Od 8. do 22. rujna u Kalači su održani, već tradicionalni, XVIII. dani paprike. Završeni su cjelodnevnim programom u subotu, 22. rujna, a uz brojne popratne zabavne i kulturne sadržaje, berbenu povorku, natjecanje u kuhanju i drugo, u okviru ovogodišnjih dana paprike u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave u svečanome folklornom programu predstavila su se i dva hrvatska društva: KUD „Seljačka sloga“ Turanovac iz Hrvatske i „Bunjevačka zlatna grana“ iz Baje.

U Letinji devedeset i troje djece učit će hrvatski

Na poticaj Hrvatske manjinske samouprave, u letinjskoj osnovnoj školi od jeseni je uvedeno učenje hrvatskoga jezika. Od 354 učenika 93 želi učiti hrvatski jezik, stoga je spomenuta samouprava 14. rujna u školskoj zgradi priredila forum na kojem su bili nazočni predstavnici Hrvatske državne samouprave, ravnatelj hrvatskih školskih ustanova i roditelji.

Na forumu

Ravnateljica Ildikó Bedő

Roditelji

Roditeljski sastanak zakazani za 17 sati prethodio je forum s tematikom uvođenja hrvatskoga jezika u nastavu na kojem su bili nazočni: Mišo Hepp, predsjednik HDS-a, Jozo Solga, predsjednik Odbora za pravna pitanja HDS-a, Ladislav Penzeš, predsjednik Hrvatske županijske manjinske samouprave, Marija Vargović, predsjednica Odbora za kulturu HDS-a, Marija Petrič, ravnateljica Hrvatske osnovne škole i gimnazije u Budimpešti i član Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a, Anica Kovač, ravnateljica keresturske osnovne škole i član Odbora za odgoj i obrazovanje, te domaćini: Béla Halmi, gradonačelnik Letinje, Katarina Koncer, referentica za školstvo i kulturu pri gradskoj samoupravi, ravnateljica domaće ustanove Ildikó Bedő i predsjednik manjinske samouprave Vilmoš Lukač.

Predsjednik manjinske samouprave g. Lukač zahvalio je nazočnima na odazivu i izvijestio ih o anketiranju roditelja glede učenja hrvatskoga jezika. Rezultati su svakoga iznenadili: devedeset i troje učenika prijavilo se iako je bio naznačen i njemački jezik. Velika brojka prijavljenih zadala je probleme i u financiranju. Manjinska samouprava sva svoja materijalna sredstva ulaže u to i ako će još biti mogućnosti, natjecat će se za potporu ne želeći prevariti roditelje kojima je obećano besplatno učenje. Inače, 70% učenika ima hrvatske korijene, jer su većinom djeca roditelja doseljenih u gradić iz hrvatskih naselja.

Ravnateljica letinjske ustanove govorila je o načinu uvođenja hrvatskoga jezika. Zbog velikog broja prijavljenih podučavanje jezika odvijat će se u pet skupina, idealno bi bilo tjedno dva sata, međutim, zbog materijalnih poteškoća zasada će krenuti tjedno s jednim satom. Ako broj djece ostaje, školska ustanova od nove školske godine hrvatski želi uvesti i u raspored te i glede toga moli pomoć i savjeti od nazočnih gostiju.

Predsjednik HDS-a zahvalio je manjinskoj

samoupravi na aktivnosti i naglasio: ima li takvog interesa za učenjem hrvatskoga jezika, treba ujediniti snage i svakako to omogućiti jer bez jezika i škola manjine nemaju budućnost te je zamolio članove Odbora za odgoj i obrazovanja HDS-a da pomažu u provođenju, a krovna hrvatska organizacija pružat će svekoliku pomoć.

Tomu se pridružio i g. Penzeš, koji reče da će i županijska manjinska samouprava pomoći letinjskoj školi, no zna se da je i njezino materijalno stanje vrlo skromno.

Predsjednik Odbora za pravna pitanja poveo je raspravu o budućnosti, među ostalima rekao je da 93 učenika zapravo je broj za narodnosnu nastavu, mnoge manjinske škole nemaju toliko učenika. Prema njemu trebalo bi modificirati pedagoški program, ali je prvi postupak da se mišljenje usuglasi s održavateljem, tj. sa samoupravom, želi li ona uvesti manjinsku nastavu i hoće li u tome i materijalno pomoći u početku.

Gradonačelnik g. Halmi konkretan odgovor nije mogao dati, no poput svih samouprava i letinjska se muči s financijskim problemima, a sustav odgojno-obrazovnih ustanova u gradu je pred preustrojanjem, spremaju se na udruženje škola, naime, u Letinji djeluje i glazbena škola.

G. Solga je predložio da se od nove školske godine pokrenu posebne manjinske skupine po razredima, a od te godine se već može dobiti narodnosna kvota za prvi i za peti razred, a ostale financijske poteškoće možda bi se mogle prebroditi iz intervencijskih fondova. Prema njegovu mišljenju škola bi najracionalnije mogla raditi u okvirima udruge, no o tome treba odlučiti održavatelj.

Uzvanici su se obratili i roditeljima. Gradonačelnik je zahvalio manjinskoj samoupravi na trudu i naglasio važnost učenja hrvatskoga jezika u tome pograničnom gradu. S time se suglasio i g. Hepp, koji je zahvalio roditeljima što su upisali svoju djecu na učenje hrvatskog jezika i obećao da će

Državna samouprava pomoći pri nastavljanju učenja jezika.

Roditeljima se predstavila i učiteljica Marija Čerčić, koja je upravo od ove godine postala umirovljenica, no još je puna energije i, naravno, iskustava. Ona je obećala da će pokušati raditi tako da djeca zavole hrvatski jezik.

Roditelji su ispričali zbog čega žele da im djeca uče hrvatski jezik.

Kći Eve Šanta, koja pohađa sedmi razred, sama se odlučila. Ona je bila vrlo sretna kada su iz Hrvatske došle učenice u radionicu, ali zbog jezičnih poteškoća teško je mogla komunicirati, to joj je bila velika motivacija. Inače Bijankina mama radi kod MOL-a i otkada tvrtka ima veze s Hrvatskom, i ona se sjetila da nije loše znati hrvatski, a prema njezinu mišljenju ubuduće bit će još više takvih veza.

Žuža Tot, poduzetnica, za vrijeme trgovinarstva i sama je učila hrvatski jer joj je dobro došlo u trgovini. Ona je sama uvjerala svoju djecu da pokraj hrvatske granice dobro je znati hrvatski jezik.

Tünde Ribarić Gergő, podrijetlom iz Serdahela, vrlo se radovala toj inicijativi. Ona još zna hrvatski, ali budući da ga malo rabi, nesigurna je, pa zbog toga nije se usudila učiti svoju djecu. Kako reče, njezina kći vrlo se obradovala kada je čula da će se u školi moći učiti hrvatski jezik, jer često idu u Hrvatsku i ona se voli družiti, no budući da nije znala jezik, bilo joj je neuspješno.

Beta

Intervju

„Ja bih se želio baviti budućnošću, dati novi polet i nove okvire manjinskom pitanju“

Dr. Ernő Kállai rođen je 1969. g. u Budimpešti. Profesor je povijesti i pravnik, docent Katoličke visoke škole „Ápor Vilmos“, znanstveni istraživač Zavoda za manjine pri Mađarskoj akademiji znanosti (MTA). Završio je i glazbenu umjetnost i novinarsku školu. Autor je izdanja „Lokalne romske samouprave u Mađarskoj“, te mnogo studija u kojima je istraživao romske poduzetnike, pozabavio se prošlošću i sadašnjošću romskih svirača, kulturnom autonomijom manjina i mnogim pitanjima vezanih uz manjine.

Godine 2005. dobio je priznanje od Romske državne samouprave, a 2006. g. priznanje „Za manjine“. Njegov mandat manjinskog ombudsmana traje šest godina.

Razgovor vodila: Bernadeta Blažetin

Bivši ombudsman prije svog odlaska sažeo je stanje manjinskog pitanja. Rekao je da je ugled nacionalnog pitanja vrlo opadao i da je preinaka manjinskog zakona državno sankcionirana prevara. Kako vidite Vi manjinsko pitanje?

– Ne bih volio komentirati mišljenje prijašnjeg ombudsmana. On je mnogo godina bio na tom području i sigurno je imao razloga zbog čega je to rekao. Ja bih se želio baviti budućnošću, dati novi polet i nove okvire manjinskom pitanju, no u posljednjih godina osjećalo se da je smanjen interes prema tom pitanju, malo je zasjeo, ali baš zbog toga želim oživjeti, pa ako tko prati tisak, može vidjeti da već ima i nekih uspjeha.

Nedavno ste sazvali II. okrugli stol, kakav je bio odziv manjina i je li manjine dovoljno poznaju svoja prava?

– Odziv je bio jako dobar, bili su tamo predstavnici svih 13 manjina. Predstavnici manjina izgleda da su se radovali što ima netko tko je pred njih došao izrađenim prijedlogom o čijim detaljima smo raspravljali tijekom sjednice. Što se tiče poznavanja zakona, mislim da je to vrlo nejednako u zemlji. Na okruglome stolu su sjedili predstavnici državnih samouprava, koji se time bave i uhodani su u veliku politiku, i oni su pripremljeni, no na lokalnoj razini, gdje je manje iskustava, tamo češće krivo tumače zakon, zbog čega se obraćaju i meni.

Prema mojim informacijama na okruglome stolu najviše se raspravljalo o parlamentarnom zastupstvu manjina.

– Da, najviše smo raspravljali o tome, no, budući da je to vrlo složeno pitanje, potaknuta su i druga. I tamo i na predavanju u Jegerseku sam naglasio da se ne smije zaboraviti da je samouprava tijelo koje je organizirano da zajednica svoje poslove sama upravlja. Sustav manjinskih samouprava izrađen je radi ostvarenja kulturne autonomije i prema tome tako treba raditi, ona nije socijalna ustanova. Oko parlamentarnog zastupstva treba naznačiti zbog čega je to vrlo važno za manjine, jer neki razmišljaju: čemu to kad i manjine kao mađarski državljani imaju svoje zastupnike u Parlamentu, međutim, njihova je zadaća podupiranje programa svoje stranke, i nema vremena da se posebno pozabave manjinskim pitanjima. Zastupnik manjina trebat će zastupati interese dotične manjine i na taj način više učiniti za svoju zajednicu. Razgovarali smo o tehničkim pitanjima u svezi sa zastupstvom, da bi se mandat dobio putem izbora, da takav sustav treba

osigurati da svaka registrirana manjina ima mogućnost na zastupnika, te da manjine žele postići mandat u punoj vrijednosti.

Možemo li nešto i konkretno znati kako bi se to moglo ostvariti?

– Manjine bi mogle osnovati i stranku, no to je dugotrajan tijek, i imali bi nizak broj glasova, stoga u Parlament mogu dospjeti samo tako ako dobivaju neke povlastice, tzv. pozitivnu diskriminaciju. Moglo bi se to organizirati tako da država bude jedini izborni okrug gdje bi kandidati mogli krenuti na listi, bilo bi ukinuto postizanje razine 5%, ali bi broj glasova trebao biti određen, barem tisuću. Stoga će se manjine morati suzdržati, morat će se dogovoriti, jer ako bi postavile više lista, možda i ne bi dospjele u Parlament. Dakle, dana manjina morat će se donekle složiti. Mislim da manjina koja to ne uspije, nije ni zavrijedila da dobije mjesto. Prema današnjem zakonu jedan državljanin ne može dati dva glasa, zbog toga nakon sastavljanja liste registriranih mogla bi se postaviti lista.

Okrugli će stol raditi na tome da izradi zajednički stav, i želi malo ubrzati političare da se riješi to pitanje. Rekao sam i to: ako oni misle da nije potrebno da manjine imaju zastupnike u Parlamentu, neka to riješi. Uz to se nadovezuje i pitanje registracije. Možda bi sama zajednica morala odlučiti tko može dospjeti na manjinsku listu, a ne bilježnik, tako bi se mogli isključiti strani elementi.

Što mogu očekivati manjine na polju financiranja?

– U planu je preinaka financiranja. Govorilo se o tome da automatski samo dio materijalne potpore dobivaju manjinske samouprave, tj. 60-70 posto, a za ostalo bi se raspisao natječaj. Govorilo se o nekakvom diferenciranju. Mislim da se diferencirati može samo iznad sadašnje financijske potpore, dakle, ovo što danas dobivaju samouprave, po mome mišljenju, nadalje trebaju automatski dobivati, i dok ja budem ombudsman, neću dopustiti da se ukine, a diferencirati potporu može iznad toga. Za to se može izraditi neki sustav kreditnih bodova. Od 1. siječnja državne samouprave trebaju osnovati svoje urede, no ako to nema financijsku podlogu, onda to samouprave neće ostvariti jer ako država obvezuje manjinske samouprave na nešto, mora za to osigurati i materijalne uvjete.

Vi ste na predavanju u Zalskoj županiji privukli pozornosti i na probleme manjinskoga zakona.

Mogli biste neke od njih navesti?

– Manjinski zakon ima još mnogih tzv. «dječjih bolesti», da spomenem samo nekoliko. Na sjednicu manjinske samouprave pozivaju bilježnika koji ne zna dani jezik, pa je već manjinskoj samoupravi problem održati sjednicu na svome jeziku, što zapravo zakon jamči. Mislim da manjina ne smije se lišiti toga prava, što je zapravo osnovna odrednica očuvanja samobitnosti, identiteta. Svatko ima pravo na svom jeziku napisati zapisnik, što je također pravo uporabe svoga jezika, ali ni to nije riješeno. Tamo gdje jezik još živi, svakako ga treba očuvati. U manjinskom zakonu mogu se pronaći mnoge nejednakosti, npr. na jednome mjestu piše da je mjesna samouprava dužna osigurati ured manjinskoj samoupravi, a na drugome piše da joj treba unajmiti prostoriju ako se o tome dvije samouprave nisu dogovorile.

Vi ste u svome predavanju više puta naglasili važnost nazočnosti jezika u javnom životu, a to bi se moglo postići tako da i manjine imaju svoje stručnjake. Nekada su sve manjine mogle dobiti stipendiju, što je motiviralo mladež da određenu struku studira na svome jeziku. Ne bi li se moglo to ponovno izboriti?

– I ja želim da takva mogućnost u posljednjih godina ne postoji, godinu dana ni Romi je nisu imali, sada je pokušavaju ponovno uvesti. Smatram potrebnim koraknuti i na tom polju, jer to odista ima smisla, pogotovo ako se uspiju formulirati kriteriji po kojima to netko može dobiti. Vjerojatno je to ukinuto i zbog toga što su je iskoristili i takvi ljudi koji nisu bili članovi određene zajednice.

Vrlo je velik problem na polju odgoja i obrazovanja manjina. Čini mi se da se u svezi s tim u dovoljnoj mjeri ne uzima u obzir mišljenje manjinske samouprave. Može li se to popraviti?

I sada postoje mnoge mogućnosti u zakonu, ali ako ne uspiju njima baratati, trebaju se obratiti manjinskom ombudsmanu, tada pokrećemo istraživanje problema i činimo određene postupke. U posljednje vrijeme uspjeli smo spasiti više takvih ustanova koje su se obratile nama, i opomenuli smo samouprave da su prekršili zakon. Tako je ostala jedna rumunjska i jedna njemačka ustanova, dakle uspjeli smo spasiti više ustanova istraživanjem uređaba. Treba znati da manjinska samouprava mora biti suglasna u pojedinim pitanjima mjesne samouprave, i na to treba vrlo pripaziti.

Havanski dani

Nije to Havana na Kubi, nego Havana, stambeno naselje u budimpeštanskom XVIII. okrugu u kojem djeluje i Hrvatska manjinska samouprava na čelu s Ivicom Mareljinom. Svake godine u spomenutom okrugu održavaju se Havanski dani, višednevna manifestacija koja obiluje brojnim, tako i narodnosnim sadržajima. Mnogobrojnoj publici i zainteresiranima predstavljaju se manjine koje žive u tom okrugu, pa tako i Hrvati, uglavnom posredstvom svoga folklor. Ove je godine bilo posebno svečano. Dana 15. rujna, s početkom u 13 sati otpočeo je narodnosni program kojemu je nazočio i predsjednik HDS-a Mišo Hepp, a i folkloriši s kojima su budimpeštanski Hrvati i Hrvatska izvorna plesna skupina iz Budimpešte uspostavili prijateljsku vezu, folkloriši iz naselja Velika. Tako su ove godine na Havanskim danima nastupali i članovi KUD-a „Ivan Goran Kovačić“

iz Velike, koji imaju vezu s Hrvatskom izvornom folklornom skupinom, čiji su članovi svi zastupnici Hrvatske samouprave XVIII. okruga. Imena zastupnika Hrvatske samouprave XVIII. okruga: predsjednik Ivica Mareljin, Joso Patarica, Stipan Merković, Marija Majstorović Budavári, Marija Srakić Mareljin. Oni su se i ovoga puta pobrinuli za hrvatski dio programa održanih u sklopu ovogodišnjih Havanskih dana, od 15. do 23. rujna. Druženje s Hrvatima iz Velike nastavljeno je i nakon programa u prostorijama Hrvatske samouprave, te je ono potrajalo do kasnih noćnih sati. Festival narodnosti odvijao se u takozvanome Narodnosnom parku, a otvorio ga je manjinski savjetnik Gábor Szlifka, dok su uz Hrvate svoj folklor predstavili predstavnici jedanaest manjinskih. samouprava u okrugu: Bugari, Romi, Grci, Nijemci, Rumunji, Srbi ...

bpb

Grafike Gorana Kujundžića u Maloj galeriji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae

U Maloj galeriji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae u Pečuhu, 19. rujna otvorena je samostalna izložba grafičara Gorana Kujundžića. Izložbu ovoga mladog, ali nadasve nadarenog umjetnika otvorio je Árpád Gamus, ravnatelj Pečuške galerije i vizualne umjetničke radionice, veliki poklonik naše matične domovine i hrvatske likovne umjetnosti te kulture uopće. Izložba je ostvarena potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, a može se u Hrvatskome klubu pogledati svakoga radnog dana od 12 do 17 sati.

Recimo nekoliko riječi i o samom umjet-

niku rođenom 1976. godine u Subotici. Diplomirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu na smjeru grafika u klasi profesora Miroslava Šuteja. Do sada izlagao je u Velikoj Gorici, Zagrebu, Vinkovcima, Osijeku, a ove je godine sudjelovao i Međunarodnom simpoziju održanom u Pečuhu i Šiklošu te izložbi koja ga je pratila. Goran Kujundžić je u sklopu izložbe Pasionka baština, priredene 2003. godine u Zagrebu, za svoj rad na temu „Moj doživljaj muke“ osvojio prvu nagradu i nagradu Akademije likovnih umjetnosti za izuzetan uspjeh.

bpb

PEČUH – U sklopu 12. europskog Festivala vinskih pjesama i napjeva, kojemu iz godine u godinu sudjeluju ugledni muški zborovi iz Europe, tako i Hrvatske, ove su godine nastupili članovi Muškog zbora Ferata iz Zagreba. Oni su 23. rujna imali nastup u reformatskoj crkvi u naselju Túrony u neposrednom susjedstvu Salante. Festival je traja od 21. do 23. rujna, a obilježavao ga je nastup zborova koji sudjeluju Festivalu u mnogim viljanskim i baranjskim vinskim podrumima te gala nastup u Pečuhu. Otvaranje Festivala je bilo 21. rujna u viljanskome Mayerovu podrumu.

PEČUH – Početak rujna je i početak kada naša plesna društva počinju svoje redovite tjedne probe i ugovaraju svoje nastupe. Tako je i s pečuškim KUD-om Baranja što ga vodi Đuro Jerant. Baranjaši su nedavno sudjelovali mimohodu prilikom Berbenog festivala u Harkanju gdje su imali i nastup, a početkom rujna nastupili su i u podravskom Drávapiskiju, te su 9. rujna u sklopu Dana Zrinskih imali nastup i u Sigetu.

PEČUH – U srijedu, 26. rujna, u pečuškome Dominikanskom domu s početkom u 19 sati nastupili su članovi Orkestra „Vizin“, nositelji naslova „Mladi majstori narodne umjetnosti“. Oni su imali zajednički koncert s jednim mladim orkestrom iz Pečuha koji svira irsku glazbu.

Trenutak za pjesmu

Branko Filaković

U smiraju godine

I ljeto će nam ostarjeti
i kosa pobijeljati
i ruka zadrhtati
i lice se izbrazdati
i oči navlažiti
i doći će nam jesen
i srce će možda zadrhtati
i u grču ćemo zagrcati
za prošlosti
za mladosti
za ljubavi
Ali čekat ćemo
da nam i jesen
pokloni
proljeće.

Ognjogasno društvo u Prisiki svečuje 120 ljet

Spomen-ploču za jubilej je otkrio predsjednik Ognjogasnoga društva Gyula Orbán

Po prethodni plani 8. septembra, subotu, Ognjogasno društvo bi svečevalo svoj okrugli jubilej u okviru seoskoga dana, no i ovde je zlovoljno vrijeme prepisalo scenarij, i tako su odgodjeni neki programi, a svetačnost je začela prlje, ter je priredjena med jako skromnimi okviru i po broju pozvanih gostov. Kad je komandant Franjo Kaufmann u 11 uri dopodne k pažnji pozvao svoju gardu od mužev i žen, ter u dodatku još goste ognjobrancelje iz Kisega, predsjednik mjesnoga Ognjogasnoga društva ter ujedno i načelnik sela Gyula Orbán je jur na stijeni obnovljenoga Ognjogasnoga doma otkrio spomen-ploču ku je za ovu priliku dala napraviti mjesna samouprava. Seoski farnik István Márics je potom blagoslovio Ognjogasni dom. Mladi gospon je prosio Božji blagoslov ter zaštitu od sv. Florijana za ove ognjogasce ki svoj žitak riskiraju za obranu vridnosti i ljudskih žitkov. Kako smo doznali od predsjednika Društva, dom su ne samo proširili nek su napravljeni u njem radijska soba, vodeni blok, lipše je oblikovana i soba za

Komandant Franjo Kaufmann je prikzeo i posebni dar od Andrása Sepera, kiseškoga komandanta

ognjobrancelje. Ognjogasno društvo održalo je ovput i svečanu sjednicu pri kojoj je Gyula Orbán dao izvješćaj o dosadašnji djeli i tehničkoj pripremi. Predsjednik je naglasio da jako čuda pomaže svojimi dobrovoljnimi dari i stanovničtvu, a iz naticanj dobivenih pinez mnogo ča su jur napravili i u prošlosti.

Trenutačno imaju osnovne spravi i obrambeno rublje za gašenje ognja, kot i ognjogasna kola, a sada u polipšanoj sredini moru se redovno strefiti. Potom su prikdani dari Saveza ognjogascev, kiseških ognjogascev i za istaknuto djelo su posebnu pohvalu i poklon dobili Gyula Orbán ter Franjo Kaufmann. To jur od razgovorov doznajemo da u društvu sada broju kih 40 ognjobranceljev i da su zadnji oganj imali u blizini misecdan prlje, kad je slama gorila u grabi. Ovo ognjogasno društvo u cijeloj okolici karkade je naticanje u šikanosti, brzini svaki put je pobjednik. Štefan Nickl, ki je i sam dobrovoljac u ovom društvu, gizdavo mi kaže da je i njegov stariotac Jožef Unger bio komandant oko 1950. ljeta, a med bivšimi komandanti da je nek on jedini živ. Od njega čujem nadalje da je ovde u Prisiki neka tradicija, običaj da iz svake familije se gdo javi za ognjogasca. – Nij takove hiže u Prisiki

Slavljeniki

kade ne bi bio negdo na kratko vrime, na ljetodan, na šest misec ognjobranceljev. To se mora znati da ovi dičaki, žene djelaju dragovoljno, i isto to moraju napraviti ča i profesionalni ognjobrancelje, ter jako moru biti gizdavi i oni i njeva obitelj, selo i cijela županij da žitak branu, i pomoredu ljudem. Ovo jako moradu poštovati ljudi, aš čuda ki ne vidi ča i kako ovo ide. Po polnoći negda moraš stati, i ne znaš točno je li ćeš dojt domom, aš ne znaš kamo ideš, nek to znaš da moraš projt. Ne znaš je li graba gori, ali stan, ali loza, a kad loza gori, to more i nešto strašno nastati. Nas va seli jako poštuju, al smo za nje, ne za se – je još rekao Štefan Nickl. Ognjogasno svečevanje se je nastavilo još do kasnoga otpodneva uz razgovor i dobro raspoloženje.

-Tiho-

Ognjogasno društvo u Prisiki 1962. ljeta

Petrovo Selo po drugi put priredilo Dan mladine

Petak: Otvaranje, koncerti s Veselimi Borištofci, Pinkicom i Let3

Septembarski vikend u samoj sredini miseca je za Hrvatski akademski klub u Beču bio uprav tako važan kot i za Hrvatsko kulturno društvo Gradišće, štoveć znamda i za cijelo Petrovo Selo. Medijska natezanja pred priredbom nisu ni najmanje škodila ovoj manifestaciji, nek obrnuto, kako je i sam petrovski načelnik Mikloš Kohut rekao, i negativna reklama je negda-negda pravoda dobrodošla. Velika pažnja političarova je jednako dokazala, u velikoj mjeri je praćena ova orijaška prekogranična manifestacija. Na otvaranju 35. Dana mladine u petrovskom domu kulture 14. septembra, petak, je bio nazoči i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić ki je i ovput (kot i na ovoljetošnjem undanskom omladinskom taboru) uvjerio diozimatelje, za pomoć svenek stoji na raspolaganje, ter da mu je posebno drago što more prvi put boraviti u Petrovom Selu. Prvi zastupnik matične zemlje na našem tlu, je i drugi dan bio s nami na koncertu svojega prijatelja Miroslava Škora. U pozdravu HAK-a smo doznali da ovoljetošnje geslo trodnevne fešte je dao Koljnofac Petar Mogyorósi, naime „Most smo mi“ ili na ugarskom Most mi/Sada mi (smo na redu). K tomu je dodao Niki Berlaković, zemaljski savjetnik u Austriji, da HAK-u svenek se je ugodalo novu temu najti, je li to išlo za manjinsko-političko pitanje, je li za druge oštre diskusije. Dan mladine, kako

je i sam političar nazvao, „je najveća manifestacija Gradišćanskih Hrvatova, ka kaže put u novu Europu“. Potom smo pogledali film kojega je napravio Kristijan Karall (danas suradnik hrvatske redakcije kod austrijske televizije ORF), prilikom 30. jubileja Dana mladine. Na službenom otvaranju predsjednik HAK-a Štefan Emrich je još ukoliko govorio o petrovskoj povijesti, i čestitao je domaćinom kako su jur po drugi put na se zeli odgovornost organizacije ovoga beskrajnoga randevua Gradišćanskih Hrvatova. Kada smo dospili u veliki šator, koji je bio postavljen na športskom igrališću, Veseli Borištofci su jur čvrsto igrali. Mladi sastav je kvalitetno prezentirao, prvenstveno hrvatske šlagere. Petrovisku Pinkicu pak jur širom Gradišća poznaju, kako znaju guslati po tančeni zabava. Predsjednik HAK-a ovput je prikdao spomen-tanjure negdašnjim i sadašnjim glavnim organizatorom Dana mladine, to pred svim Petru Tyranu, Silviji Bucolić, Georgu Čenaru, Kristijanu Karallu kot i Rajmundu Filipoviću. Po riči Mikloša Kohuta, Petrovo Selo je i pred dvanaestimi ljeti, na prvom Danu mladine, imalo na pozornici aktualne ludjake, to su onda bili kotrigi Psihomodopopa, a ljetos je provokantni Let3 raščihao jur najpr čuti. Ako ta dan ne bi bili došli 3-4 autobusi s Hrvati iz Austrije, ne znamo gdo bi bio napunio šator, pokidob su Hrvati

Kompanija iz trih držav: sliva dr. Žužana Meršić, profesorica sa sambotelske Visoke škole, Ivana Perković, nova lektorica hrvatskoga jezika u istoj ustanovi, Mirko Berlaković, bivši direktor borištofske Glavne škole, ter Petar Tyran, glavni urednik Hrvatskih novin

Andrija Pavleković pri radijskom intervjuu s petrovskim načelnikom Miklošom Kohutom

ovkraj granice očividno bojkotirali nastup ove grupe. Maksimalno 30-40 mladih je skakalo pred pozornicom i uživalo u tvrdom rocku Riječanov, u smišnom rublju izvodjačev ter u zaistinu iskvačenoj, šalnoj interpretaciji. Ostali su polag stolova, uz pilo sprohadjali zgoditke ke su, po mišljenju mladih, naravno, bili fantastični. Petkom i subotom prvi put u žitku Radija Croatic, s lice mjesta uživo su se javili novinari s intervjui, slikami i videonimkami s koncerta, kojega su prik interneta prvenstveno sprohadjali Petroviščani u Ameriki.

Subota: Oštra diskusija – od mužike do povijesti

Vrhunski i nepozabljivi nastup Miroslava Škora

Subotnji dan za one Hakovce i druge mlade iz naših sel ki su se doselili u Pinčenu dolinu na ove tri dane, je začeo skupnim objedom na dvoru kulturnoga doma. U dobrom raspoloženju su se zabavljali i pri naticanju koje su sastavili domaćini da se bolje spoznaju gosti sa selom. Kad smo uvečer skupadošli pri diskusiji u velikoj dvorani kulturnoga doma, jur su stale pri stijeni velike tablice s fotomontaži od starih Danova mladine, a za zabavu su se skrbile Mjenovske lole. Morebit i zato je bilo u dogovorenom vrimenu još teže začeti tu diskusiju za ku su

se izvan službenoga programa dogovorili nadležni ljudi iz Austrije ter Ugarske. Činjenica je da su jako čudami bili najgerasti na to što će ispasti iz spravišća, pri kom su se našli obožavatelji i protivnici Thompsonove glazbe. Koljnofac Geza Völgyi je peljao na početku dost mirno pominkanje, koje je vodjeno početo od hrvatske mužike sve do takovih historijskih momentova ke su potresli u zdavnoj i bliskoj prošlosti naše orsage. Ki je ovde odgovore iskao na odredjena pitanja, zaman je iskao. Različiti stavi u svezi s hrvatskom mužikom, u ocjenjivanju jako

udarnih i važnih povijesnih poglavljev nisu se zblížili, no u tom su se dve strane ipak složile da nije potribno zloglasne pojme, kot blato jedno na drugoga hitati, kad je neophodni cilj svih Gradišćanskih Hrvatova daljnja gradnja toga mosta koji jur postoji desetljeća dugo, a

Veleposlanik Republike Hrvatske Ivan Bandić u društvu s donedavnim predsjednikom HDS-a dr. Mijom Karagićem na Škorinom koncertu

na njemu bi se morali najti i novije generacije. Pax iz Austrije, sa svojom novom i zvanaredno simpatičnom pjevačicom, je nam dočarao dobar štimung pred koncertom Miroslava Škora. Hrvatski pjevač pojavio se je na bini u simboličnoj crnoj majici ovih

danov, i što ga je tamo čekao, mislim, da se je na tom i sam presenetio. Šator se je napunio s ljudi, u gusti redi su stali znatiželjnici da vidu, prez sumlje, atrakciju Dana mladine. Nij bilo mjesta za tancanje, ruke su letile uvis, pjevalo se je od Svetinje do Tajne najveće. Kako smo se skupno čim dublje spustili u noć, to već su jačke, šale, različite figure, gitarska igra izvođača zagrijale publiku. No i on sam nij mogao ne upametzeti da su mnogi mladi držali u ruki Thompsonov šal, ili su uprav skakali u Thompsonovoj majici. Naravno da je otpjevana i *Lijepa li si* od prijatelja, a onda su se nek emocije s hrvatskom zastavom zažarile pred pozornicom. Ono kratko vrime provedeno s Miroslavom Škorom u praksi gor nij bilo kratko, ali tako hudo je odletilo, da je publika još već i već zahtijevala, željila od njega. Pri završetku koncerta smo još čuli jačku Sude mi, i Hag, vjerojatno ne prez razlogov. Stara škola je novi bend na hrvatskoj austrijskoj

sceni, njegovi svirači su otprohodili k zori ono čvrsto i žilavo sime ko je još moglo durati u plesu, volji i veselju.

Nediljni, zadnji dan uz vjeru i kulturu

Hrvatska taborska maša u celebriranju donedavnoga farnika Ivana Šnellerera ter Tamása Várhelyia, novoga dušobrižnika Petrovoga Sela, je skupaspravila prvenstveno mjesne vjernike, no lipo je bilo da viditi da i neki gosti nisu zabilu svoju nediljnu vjersku dužnost. Otpodne još i sunčano vrime je pomagalo da čim većimi dojdju van, u društvo, pogledati bogati kulturni program i zabavljati se malo uz muziku. Seoski prvak Mikloš Kohut nij imao samo pozdravne riči za došljake, nek je ukratko predstavio svaku nastupajuću grupu. Gostodavatelji i suorganizatori trodnevne priredbe HKD Gradišće su otvorili folklorno veselje slavonskim tanci. Mjesni školski tančoši gradišćanskimi plesu, a tamburaši domaćimi melodijami su darovali časak radosti, prvenstveno mladim roditeljem ter zato i zrelijim gledateljem.

U izvedbi židanskih folklorošev Čakavci smo vidili gradišćanski, a potom i šokački splet pjesam i plesov. Čunovski bečari prvi put su gostovali kod nas, a dostali su jako čuda pohvalov iako u najnovije vrime sviraju samostalno, prez pokretača tamburaške djelatnosti Jive Maasza. Jačkaricam Ljubičice je i ova bila prilika za trening, za skorašnju prezentaciju cedejke. Da je i petroviskim tan-

Čunovski bečari iz Slovačke prvi put su gostovali kod nas

cošem pri srcu šokački folklor, to su pokazali s puno ritmike, snage i temperamenta na kraju dvournoga programa. Predsjednik Hrvatskoga akademskoga kluba Štefan Emrich je ovput zahvalio domaćinom za mogućnost i strpljenje da se je ovde tri dane

dugo mogla gradišćanska mladina ćutiti kot doma. Jubilarni, 35. Dan mladine je završen svirkom Pravoga mixa, ov bend je za jednoljetnim hobi-guslanjem uspješno debitirao pred domaćom publikom.

-Tiho-

Domaće folklorošice u slavonskom plesu

Čakavci iz Hrvatskoga Židana

Dišji tančoši u gradišćanskom plesu

II. Susret crkvenih pjevačkih zborova u Santovu

Skladno se pjevalo, slavilo se Boga

Prečasni Franjo Ivanković, župnik iz Tavankuta, predvodio je misno slavlje uz domaćeg župnika Imrea Polyáka

Posljednjih godina redovito se okupljaju crkveni zborovi bačkih Hrvata za Duhove u Kačmaru, a za Božić u Dušnoku. Budući da je riječ o zajednicama bunjevačkih, odnosno rackih Hrvata, prije tri godine susret hrvatskih zborova uoči blagdana Velike Gospe priredeno je i u jedinom šokačkom naselju, u Santovu.

Kako bi to okupljanje postalo tradicijom, Hrvatska manjinska samouprava i santovačka hrvatska vjerska zajednica u subotu, 15. rujna, na dana Gospe Žalosne, organizirale su II. Susret crkvenih pjevačkih zborova u Santovu kojemu su sudjelovali pjevački zborovi iz Dušnoka, Kačmara, Bačkog Monoštor i Santova.

Susret je u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije počeo s misom na hrvatskom jeziku koju je uz mjesnoga župnika Imrea Polyáka predvodio prečasni Franjo Ivanković, župnik iz vojvođanskog Tavankuta. Svojom nazočnosti susret su uveličali konzul gerant generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu gđa Vesna Njikoš Pečkaj, te predsjednici hrvatskih samouprava i KUD-ova navedenih naselja.

Nakon mise pjevački zborovi su se predstavili s prelijepim marijanskim pjesmama svoga kraja, na oduševljenje okupljenih vjernika i pripadnika hrvatske zajednice.

Crkva je zajednica, a Crkva je živa onoliko koliko taj svoj poseban značaj kao zajednica izražava i prema van. To je ono što Crkvu čini Crkvom. Dakle, ona nije neka zatvorena zajednica, ona je postala, i pozvana biti vidljivom znakom Krista na zemlji, tamo gdje su njezini članovi, vjernici – istaknuo je važnost okupljanja prečasni Franjo Ivanković u svojoj prigodnoj propovijedi.

Ženski pjevački zbor KUD-a Hrvata „Bodrog” iz Bačkog Monoštor

On je izrazio svoje zadovoljstvo što je mogao prvi put služiti misu u Santovu, u mjestu kroz koje je često prolazio za vrijeme ratnih dana. U više navrata boravio je već na susretima zborova u Kačmaru gdje je upoznao i naše zborove iz Dušnoka, Santova i drugih naselja. O svojim dojmovima oduševljeno nam reče:

„Opet sam doživio jedno lijepo zajedništvo gdje se skladno pjevalo i slavilo Boga. Posebno mi je drago da sam uz domaćeg župnika i uz sudionike susreta mogao veličati Gospodina. Vjerujemo, dat će Bog da se opet ovako lijepo okupimo.”

Susret je završen zajedničkim pjevanjem papinske himne i pjesmom Zdravo, Djevo, kraljice Hrvata, a druženje je nastavljeno na zajedničkoj večeri, uz dobru kapljicu vina, pjesmu, ples i veselje koje uljepšava svaki susret bačvanskih hrvatskih zborova. Za dobro raspoloženje pobrinuo se član santovačkoga pjevačkog zbora Živko Štimac na harmonici.

Na kraju podsjetimo kako se pučko pjevanje crkvenih pjesama u Santovu njeguje više od sto godina, a utemeljenje mješovitoga crkvenog pjevačkog zbora, takozvane dalar-

Ženski pjevački zbor iz Kačmara

de, 1893. godine vezuje se za ime župnika Andrije Parčetića. U tome su mu mnogo pomagali kapelan Grgo Jasenović i učitelj orguljaš Mijo Matković. Kao župnik Grgo Jasenović zalagao se za ponovno ustrojavanje crkvenoga pjevačkog zbora, „koji se svojim pjevanjem uskoro proćuo po cijeloj okolici”. „Zbor je 1912. gostovao u Baji i Subotici, a iduće pak godine u Đakovu na poziv tamošnjega biskupa” – bilježi uz ostalo Živko Mandić (prema kazivanju Anice Blažev-Saračev) u svojoj studiji pod naslovom *Santovački dušobrižnici kao širitelji hrvatske kulture i prosvjete*. Kako ističe autor, santovački župnici iskazali su se kao istinski širitelji hrvatske kulture i prosvjete, i to uglavnom u okviru Katoličkoga kruga što ga je 1904. utemeljio župnik Blaško Rajić, a koji je ukinut 1947. godine.

Crkveni pjevački zbor hrvatske vjerske zajednice u Santovu već desetljećima nastavlja tradiciju pučkog pjevanja, redovito nastupa na raznim crkvenim manifestacijama u županiji, diljem Mađarske pa i u inozemstvu. Osim brojnih nastupa u posljednjih desetak godina, njegovim članovima ostali su u sjećanju nastupi u Budimpešti, Kalači, Pečuhu, Petrijevcima, Bačkom Monoštoru, Kačmaru, Dušnoku, Vršendi, ali i brojnim drugim naseljima.

Pri tome svakako trebamo spomenuti ime kantora Stipana Kovačeva koji je preko 40 godina, od 1954. do smrti 1995. predvodio pjesmu i pratio pjevanje santovačkih vjernika na orguljama u crkvi, na brojnim hodočašćima i drugim priredbama. Nakon njega činio je to deset godina njegov učenik kantor Ferenc Búrany. Od Uskrsa prošle godine u tome se ističe dautovački kantor Zsolt Sirok, koji i sam pjeva u crkvenom zboru santovačkih Hrvata prigodom raznih nastupa. Od 1994. župnik Imre Polyák redovito sudjeluje u aktivnostima hrvatske zajednice, prati nastupe crkvenoga pjevačkog zbora i služi hrvatske mise.

Za hrvatsku zajednicu u Santovu vjera je oduvijek bila značajna o očuvanju nacionalne svijesti, stoga i danas na jedinstven način u Mađarskoj ova zajednica ima redovite hrvatske mise nedjeljom, ali i preko tjedna te o većim blagdanima.

Stipan Balatinac

Isplivali su normu

Mladi čakovečki plivači na međunarodnom natjecanju u Sigetu

Trodnevna manifestacija, bogata sadržajima, održana je u Sigetu od 7. do 9. rujna u čast Nikoli Zrinskom i hrabrim braniteljima, te nije manjkala ni u športskim priredbama, uostalom priređen je i XI. plivački kup Zrinski kojemu su se odazvali mladi natjecatelji iz Šturova u Slovačkoj, Čakovca i Vinkovaca u Hrvatskoj, Ade u Vojvodini te Sigeta i Pečuha. Međunarodno nadmetanje u plivanju održano je u nedjelju (9. rujna) u obnovljenom i proširenom kupalištu grada Sigeta, gdje je izgrađen novi bazen za plivače. Tog dana svatko je navijao, sokolio svoje, a trenera iz Čakovca Gorana Kolarića zatekli smo sa štopericom u ruci.

Kakve rezultate očekujete od ovog natjecanja?

– Do susreta je došlo na poziv sigetskoga plivačkog kluba, i očekujemo dobre rezultate.

Budući da vam je štoperica u ruci, zna li se već za neke rezultate? Jesu li mali Čakovčani isplivali svoju normu?

– Došlo nas je dvanaest. Jedni su zbog bolesti i odustali. Zasad imamo po jedno prvo, drugo i treće mjesto. Zadovoljni smo s postignutim rezultatima. Došlo je deset dječaka i dvije djevojčice, a došli su i njihovi roditelji, braća i sestre.

Predstavite, molim vas, vaš klub.

– Oni su članovi Čakovečkoga plivačkog kluba koji djeluje od 2001. godine.

S kojim mađarskim klubovima održavate veze, s kime surađujete?

– Suradujemo s Harkanjem, Kanižom i Sigetom.

Dobro je povremeno odmjeriti snage?

– Dakako. Mađarska ima dobre plivače, vrhunske, malo su jači od nas, dobro, mi smo tek klub u razvoju, trudimo se.

Kako se osjećate u povijesnom Sigetu, jer povezani smo s tisuću niti, spaja nas

zajednička povijest, a zna se da su Zrinski i iz Čakovca.

– Bili smo mi kao klub ovdje prije tri godine već tu, i lijepo nam je. Nadam se da ćemo pogledati grad i tvrđavu, a naravno Zrinski su ti koji nas povezuju.

Ovdje se održavaju i razne manifestacije. Jeste li stigli pogledati neku? Naime, sigetским ulicama u starim odorama vidimo potomke hrvatskih i mađarskih vitezova.

– Zrinska garda došla je autobusom koji išao iza nas, ali nismo još stigli pogledati. Najprije trebamo posao obaviti na bazenu i onda razgledanje.

U vašoj ekipi koji su najbolji plivači?

– Pa, evo, tu su dva plivača koji imaju državne norme.

Predstavite se.

– Monika Martines. U Hrvatskoj postižem dobre rezultate, zadovoljna sam. Zahvaljujući svojim trenerima, dobivam više medalja, zato što se trudimo na treningu, pa mnogo postižemo. Bila sam na državnom prvenstvu i isplivala sam državnu normu u sto metara slobodnom 1 : 8, i zadovoljna sam s time.

Hajde, dođi malo bliže, čujem da si i ti među najboljima.

– Zovem se Leo Dodlek. Bio sam na državnom prvenstvu Republike Hrvatske ove godine. Plivao sam sto metara slobodna stila, isplivao sam normu 1 : 3 : 31. Plivam već sedam godina.

Ciljevi – želiš li postati državni prvak, pa svjetski? Imaš li takve želje?

– Htio bih biti državni prvak, to za početak, a onda dalje kako bude.

Da se takvi rezultati postignu, moraš li biti ustrajan, mnogo vremena odvojiti za trening?

– Treniram svaki dan gotovo po dva sata. To je možda premalo za neke, a za mene dovoljno.

Duro Franković

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

Duh u močvari

Hrvatski igrani film za djecu „Duh u močvari” redatelja Branka Ištvančića, u produkciji Interfilma i HRT-a iz 2006. godine, pozvan je u službenu selekciju na MOVEAST, međunarodni filmski festival u Mađarskoj (koji će se održati u Pečuhu od 30. rujna do 7. listopada 2007.). Organizatori pozivaju sve zainteresirane da tih dana pogledaju i film Duh u močvari koji je na programu u pečuškom kinu Uránia, u ponedjeljak, 1. listopada 2007., s početkom u 15 sati. Informaciju o ovome možete pogledati na web-stranici festivala: <http://www.filmunnepe.hu/eindex.html>. U Pečuhu će film Duh u močvari biti prikazan u okviru festivala MOVEAST čiji je cilj promocija debitantskih radova redatelja s područja istočne i srednje Europe, pa tako i zemalja ove regije. Spomenuti film sniman je djelomice na području Prirodnog parka Kopački rit koji je velika oaza flore i faune u ovom dijelu Europe, unatoč još uvijek velikomu nerazminiranom području. Taj film, prvi igrani za djecu nakon 20 godina u Hrvatskoj, bio je drugi hrvatski film po gledanosti u 2006. godini, pa je međunarodnu premijeru imao na festivalu u Münchenu. Potom je sudjelovao na festivalu u Meksiku i nedavno dobio poziv za ugledni festival Cinekid u Amsterdamu. Više o filmu možete pogledati na web-stranicama redatelja: www.istvancic.com (kliknite aktualni projekt) i na službenim web-stranicama filma: www.duhumocvari.com „Duh u močvari” (word dokument, 33,792 kb).

BUDIMPEŠTA – U organizaciji XV. okruga grada Budimpešte, od 6. do 9. rujna održao se drugi po redu međunarodni košarkaški turnir naziva Palota Kúp. Turniru je uz košarkaške klubove iz glavnoga grada i Mađarske te Slovačke sudjelovao i košarkaški klub iz zbratimljenog naselja Donjega Kraljevca.

KISEG – Prošle subote su Hrvati iz Kisega, jur tradicionalno, prošli trgati u vinograd Matije Štefanića, gdo se i službeno bavi vinogradarstvom. Pri djelu su nazočili bili ne samo Hrvati nego i različiti poznanici cijele familije, časne sestre iz škole, mjesni ognjogasci, kih 40 ljudi. Na Martinje se kuša novo vino, a mjesni Hrvati u januaru će proći u Goru i na „Maligansku turu“, ovo je zopet po običaju, kušanje vina. Gradski festival za trgadbu pak se priredjuje dotičnoga vikenda i zaistinu podržava jako velike atrakcije, početo petak s izborom vinske kraljice ter serenadom limene glazbe. Subotu vesela trgadbeno povorka se gane na gradski ulica otpodne u 14 uri, potom sve nazočne čeka kulturni program. Ovde uz ostalo nastupa i hrvatska kulturna grupa iz nimeškoga varoša Vaihingena.

KOLJNOF, BUŠEVEC – Od 28. do 30. septembra kih trideset školarov, od 3. do 8. razreda, će s pedagogi skupa boraviti u partnerskoj školi u Buševcu. Petak uvečer je proslava u kulturnom domu, prilikom 30. obljetnice školske zgrade u Buševcu, potom pak druženje u školi. Gostodavatelji su za subotu izmislili izlet u Sv. Martin na Muri, kraj Varaždina. Koljnofski putnici za nediljnom mašom se vraćaju domom.

PETROVO SELO – Ovoga vikenda u ovom selu gostuje zagrebački koruš Desiderium. Jačkare iz hrvatske metropole je pozvao ženski zbor Ljubičica, koji će 29. septembra u mjesnom domu kulture predstaviti prvu samostalnu CD-ploču s petrovskim narodnim jačkama. Petroviški koruš je lani svečevao svoju 20. obljetnicu, i s malim zakašnjenjem je u njegovanju Croatiace izašao i ov glazbeni prvijenac. Pri ovoj prezentaciji će jačiti, naravno, i gosti, a oni će muzički oblikovati i nediljnu hrvatsku mašu u crikvi sv. Petra i Pavla.

GORNJI ČETAR – Po lanjskoljetošnjoj uspješnoj trgadbenoj povorki, četarska mladina je odlučila da i ljetos priredi šalni trgadbeni festival. Subotu, 29. septembra, otpodne od 15 uri se začme vinsko-traktorsko-pišačko marširanje da se napravi dobra volja i prava fešta za selčane. Uvečer u mjesnom kulturnom domu će na balu svirati židanska Mlada generacija.

GORNJI ČETAR – Mjesna osnovna škola svakoga zainteresiranoga poziva 7. oktobra, nedilju, početo od 15 uri u kulturni dom, na predstavljanje prve CD-ploče najuspješnijih izvodjačev lanjskoljetošnjega GRAJAM-a (Gradišćanska jačka mladih). I ov muzički produkt je omogućila i tehnički ostvarila Croatiaca.

„Dobro došli, naši mili gosti!“

KUD Svilaja Svi sveti iz Bračevića, u Dalmatinskoj zagori, pratio je Andor Bedegi koji je našem uredništvu i poslao prelijepje fotografije dalmatinskih diplara i folklorša te nas obavijestio kako su Bračevići selce udaljeno 40-ak kilometara od Splitske smješteno u Dalmatinskoj zagori, a njegovi stanovnici su jako dragi i veseli ljudi koji često sviraju i pjevaju, ljubomorno čuvaju svoje tradicije i imaju prekrasnu narodnu nošnju. Voditeljica je KUD-a Ana Šundov, a njihov najpoznatiji diplar je Marko Šundov.

„Dobro došli, naši mili gosti!“ iliti „Welcome dear guest“, kralatica organizatora KUD-a Tanac iz Pečuha, koji je i ove godine organizirao (već dvanaesti) festival hrvatskih folklornih društava u sklopu kojega je održan i drugi po redu Gajdaški festival.

Već 12 godina zaredom KUD Tanac s istim zanosom svake godine organizira festival koji je postao pravom poslasticom u rujanskim kulturnim događanjima u Pečuhu. Tako je bilo i ove godine 16. rujna. Okupila su se folklorna društva iz Bosne i Hercegovine (Lug Brankovići), oni su predstavili narodne pjesme, plesove i običaje žepačkoga kraja, sijelo, uza zvuke šargije i violine. Društvo iz Bračevića također je predstavilo «silo» (sijelo) svoga kraja, s plesom i pjesmom uz diplanje diplara iz obitelji Šundov. Folklorša iz Kupine došli su iz brodsko-posavskoga kraja, nedaleko od bosanske granice, sa svojim izvornim folklorom. Bili su tu i folklorša

iz Generalskoga Stola, Konavla, iz neposredne blizine Dubrovnika, s pjesmom i plesom uz ljericu oduševili su sve koji su ih vidjeli i čuli. Nisu izostala ni folklorna hrvatska društva iz Mađarske, iz Salante KUD Marica, iz Kašada KUD Dola, i iz Pečuha KUD Tanac. Hrvate iz Srbije predstavljali su folklorša iz Tavankuta. Okupili su se gajdaši i orkestri, dalmatinski diplari iz Bračevića, Stjepan Večković iz Ogulina na hrvatskim gajdama, **Zoltán Szabó**, poznati mađarski gajdaš iz Budimpešte, Andor Végh na podravskim i baranjskim gajdama, Richárd Pátkos na irskim gajdama, Miklós Németh na škotskim gajdama i još mnogi drugi. U poslijepodnevim satima pečuški glavni trg, okupan u hrvatskim bojama i zastavama s hrvatskom pjesmom i plesom, a potom nastup po sunčanu vremenu ispred pečuške katedrale na improviziranoj pozornici, navečer gala program u Domu omladine. Gala programu

prethodili su koncerti društava na otvorenom ispred Doma omladine, a slijedili su ga zajednička plesačnica svih sudionika Festivala. Pokrovitelji i organizatori ovoga festivala jesu KUD Tanac, Nemzeti Kulturális Alap, Pečuška hrvatska samouprava, Hrvatska samouprava Baranjske županije, Dom omladine, te Centar za kulturu grada Pečuha, a posebni donatori Festivala bili su Ivica Barić i Melita Taradija te Tibor Vég.

Zabilježeno na rubu festivala Dobro došli, naši mili gosti!

Gajdaši i prijatelji Andora Vég

Andor Vég, duhovni pokretač gajdaškog dijela Festivala, kazao je kako nisu odustali od okupljanja ni ove godine unatoč mnogim poteškoćama. U prvom redu zahvaljujući prijateljima Andora Vég, gajdašima iz Hrvatske, Mađarske, Japana, Bugarske i odasvud, i ove se godine u sklopu Festivala Dobro došli,

naši mili gosti održao 2. susret gajdaša, diplara, dudaša... Cilj je okupiti se i učiti jedni od drugih, kaže Andor. Marko Šundov i Zdravko Muselin, diplari iz Dalmacije, ove su godine na Festival doveli i svoj KUD iz sela Bračevića, a doveli su i još jednog diplara. Oni su oduševili ljubitelje gajda. Nastupalo se na Széchenyijevu trgu, pa na trgu ispred katedrale te u Domu umjetnosti. Neumorni Pavo Gadanji iz Novoga Sela ni ovoga puta nije izostao s druženja. Kako kaže Andor, konferencije znanstvenoga karaktera imaju za cilj susret kolega i struke te razmjenu mišljenja, tako je to i s folkloraškim i gajdaškim okupljanjima. Susreću se ljudi koji vole ono što rade, i to rade na zavidnoj i visokoj razini ne štedeći pri tome ni svoje vrijeme ni trud. Uz brojne zaljubljenike hrvatskog folklor, tako i naše Hrvate iz Prisike, na čelu s predsjednikom tamošnje hrvatske samouprave i zastupnikom Skupštine HDS-a Pavom Niclom, sreća sam i jednoga Japanca koji svira hrvatske gajde i govori hrvatski jezik u društvu gajdaša Stjepana iz Ogulina. Jutaka studira u Bugarskoj, a Stjepan je nedavno upoznao Andora s kojim se sprijateljio, pa je tako i pozvan na pečuški festival. Ima 22 godine i prije dvije godine počeo je svirati na baranjskim gajdama koje je izradio, a tko drugi nego neumorni Andor Vég. Svira kod kuće, u ogulinskom KUD-u svira tamburu i gajde, a Andor mu je novi učitelj, za kojeg Stjepan kaže kako je vrhunski učitelj, bogatstvo, vrhunski svirač, a prije svega dobar čovjek. Jutaka je boravio na seminaru u Hrvatskoj. Japanac koji dobro govori hrvatski? Zapravo studirajući u Bugarskoj, naučio je bugarski, a onda mu ni učenje hrvatskoga nije bio veći problem. Oduševljen je Hrvatskom i Pečuhom, kamo je prvi put došao. On je tek od siječnja ove godine počeo svirati slavonske gajde, u prvom redu svira bugarske gajde, i to već 5-6 godina.

B. P. B.

Kisebbségnek együttélése – Suživot manjina

Suživot manjina osmi je svezak istog naslova koji neprekinuto izlazi u izdanju Zaklade za istraživanje manjina što su je utemeljili grad Pečuh i Skupština Baranjske županije. Tako je osmi svezak predstavljen široj javnosti 19. rujna u Pečuhu, u tamošnjemu Domu umjetnosti i književnosti. O svesku su govorili ravnatelj arhiva Baranjske županije Imre Ódor i Ivica Đurok, tajnik Zaklade za istraživanje manjina. Napomenimo kako je 20. rujna prilikom sjednice Skupštine Baranjske županije, u svečanim okvirima predsjednikom spomenute Zaklade imenovan dr. Ernest Barić.

Santovo – Petrijevcima

Prijateljski susreti rukometnih ekipa

Prijateljska suradnja hrvatske Općine Petrijevcima i Hrvatske manjinske samouprave sela Santova, koja je započela još sredinom 90-ih godina, nedavno je obogaćena novim športskim susretima. Suradnju na športskom dijelu počeli su nogometaši, nastavili lovci, a prije dvije godine i rukometaši.

Pošto je prije godinu i više dana došlo do povezivanja rukometnih klubova dvaju naselja, 18. kolovoza ženska i muška ekipa RK Petrijevcima gostovala je na Međunarodnome rukometnom turniru „Kup na tromedi” u Santovu, u organizaciji mjesne Športske udruge „Bačka”. U ženskoj konkurenciji sudjelovale su još rukometašice grada Mohača, a u muškoj rukometaši iz vojvođanskog Bezdana. Susret domaćih rukometašica Bačke i gostujućih Petrijevcanki završio je s neodlučenih 13 : 13, a obje su ekipe izgubile od Mohača. Konačni poredak: 1. Mohač 4 boda, 2. Petrijevcima 1, 3. Bačka (Santovo) 1. Petrijevački rukometaši osvojili su turnir u muškoj konkurenciji, pobijedivši domaću Bačku s 26 : 24, a zatim i bezdansku ekipu 23 : 12. Konačni poredak dakle: 1. Petrijevcima 4 boda, 2. Beždan 2, a treći su bili rukometaši domaće Bačke, bez bodova.

Samo tjedan dana poslije, 25. kolovoza, Santovci su odigrali prijateljski susret u Petrijevcima. Ovaj put Petrijevcanke su slavile s 24 : 21, a Petrijevcima s 32 : 27.

Međutim, treće poluvrijeme, kao i u prijašnjim susretima, završeno je zajedničkom večerom i druženjem, a dogovoreno je da se suradnja rukometnih klubova nastavi dogodine ponovnim susretima u Petrijevcima i Santovu.

S. B.

PODRAVSKE SESVETE – To naselje uskoro će dobiti novu cestu, kazao je načelnik Ivan Derežić na nedavnoj proslavi Dana općine. Upravo u sklopu projekta za rekreaciju i turizam preseljena je dravska skela Mekiš uzvodno šeststotinjak metara, koja zbog promjene toka Drave nije mogla funkcionirati. Nova skela puštena je u rad u nedjelju, 23. rujna. Zanimljiv je projekt gradnje nove ceste u Prekodravlju, koja će se vezati na novu mađarsku cestu kod Boljeva, tako da se u skoroj budućnosti očekuje neposredno povezivanje Hrvatske i Mađarske, a Drava bi se prelazila skelom. Na tome mjestu uredit će se i novi granični prijelaz. Prijateljstvo između Podravske Sesvete i Boljeva potvrđuje i boravak načelnika općine Boljevo Adama Horvata koji je pribivao Danu općine kod Sesvečana.

PULA, PEČUH – Zamjenik gradonačelnika Pule Fabrizio Radin, članica Gradskog poglavarstva Jasna Jaklin Majetić i pročelnica Upravnog odjela za kulturu Klara Udovičić posjetili su 30. i 31. kolovoza 2007. Pečuh na poziv gradonačelnika Pečuha Pétera Tasnádiya. Povod za susret predstavnika Pečuha i Pule jesu dogovori o kulturnoj suradnji i razmjeni u okviru sudjelovanja grada Pule u projektu *Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010*. Pula su izaslanstvo primili gradonačelnik Péter Tasnádi, zamjenik gradonačelnika Tibor Gonda, predsjednik pečuške Hrvatske manjinske samouprave Ivica Đurok te predstavnici mjerodavnoga gradskog odjela i pečuške Filharmonije.

PULA – Potkraj kolovoza, početkom rujna (od 29. kolovoza do 2. rujna) predstavnici pečuških gimnazija po drugi put su boravili u Puli. Prvi put su bili u rujnu 2004., a potom je u studenom 2004. skupina pulskih učenika boravila u Pečuhu. Suradnja između gradova Pule i Pečuha sve je čvršća, pa se i Pula namjerava uključiti u programe *Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010*. Za boravka pečuških gimnazijalaca u Puli pročelnik gradskog poglavarstva Vinko Knez pečuškim srednjoškolicima predstavio je grad i zaželio dobrodošlicu u ime vodstva i načelnika grada Pule Borisa Miletića. Pečušci su se za vrijeme boravka u Puli susreli i s predstavnicima tamošnje mađarske nacionalne manjine.

Stolni Biograd

„Uloga i mogućnosti mađarske i hrvatske manjine u gospodarskim odnosima dviju zemalja”

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave Stolnog Biograda (Székesfehérvár) i Prve hrvatsko-mađarske zaklade za razvoj poduzetništva, 13. listopada 2007. godine u tome gradu održava se konferencija pod naslovom „Uloga i mogućnosti Mađarske i hrvatske manjine u gospodarskim odnosima dviju zemalja”. Kako su naš tjednik obavijestili István Nagy, predsjednik, i Janja Cindrić-Jakubek, dopredsjednica stolnobiogradske Hrvatske manjinske samouprave, konferencija se ostvaruje uz pomoć **Samouprave njihova grada, Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Visoke škole „János Kodolányi”, Samouprave Fejérske županije, Varga-Márffy Kft-a, Trgovačke i industrijske komore Fejérske županije, Saveza državne organizacije poduzetnika Fejérske županije i Hrvatske državne samouprave. Pokrovitelji konferencije jesu Ivan Bandić, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, i Péter Györkös, veleposlanik Republike Mađarske u Zagrebu.**

Program konferencije:

I. dio

Moderator: **Mišo Hepp**, predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj.

10:00–10:40 Pozdravne riječi:

Ivan Bandić veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti,

Péter Györkös, veleposlanik Republike Mađarske u Zagrebu,

Tihamér Warvasovszky, parlamentarni zastupnik, gradonačelnik Stolnog Biograda,

Jenő Radetzky, dopredsjednik Mađarske trgovačke i industrijske komore, predsjednik trgovačke i industrijske komore Fejérske županije.

10:40–11:00 **Marko Győrvári**, predsjednik Mađarsko-hrvatske trgovačke i industrijske komore: *Djelatnost i planovi zajedničke komore, mogućnosti i veza s manjinskim zajednicama;*

11:00–11:20 **Smiljan Šimac**, opunomoćeni ministar u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti: *Uloga veleposlanstva Republike Hrvatske u gospodarskim odnosima između dviju zemalja;*

11:40–12:00 **Sándor Siteri**, savjetnik za manjine u Uredu premijera Republike Mađarske: *Rad Mješovitoga mađarsko-hrvatskog odbora za manjine;*

12:00–12:20 **Tibor Tóth**, dopredsjednik Mađarsko-hrvatske trgovačke i industrijske komore: *Stanje hrvatskoga gospodarstva i uvjeti za osnivanje poduzeća u Hrvatskoj.*

II. dio

Moderator: **István Nagy**, predsjednik stolnobiogradske Hrvatske manjinske samouprave.

13:30–13.50. **Marijan Varga**, gradonačelnik Donje Dubrave (Hrvatska): *Iskustva prekograničnih gospodarskih veza;*

13:50–14:10 **Róbert Jankovics**, predsjednik Vijeća mađarske nacionalne manjine Osječko-baranjske županije: *Medusobne veze, gospodarsko stanje i mogućnosti pripadnika mađarske manjine u Hrvatskoj;*

14:30–14:50 **Dalibor Šijak**, direktor poduzeća Podravka International, Budimpešta: *Iskustva u Mađarskoj: mogućnosti i poteškoće;*

14:50–15:10 **Sándor András Szabó**, osnivač Prve hrvatsko-mađarske zaklade za razvoj poduzetništva, savjetnik u Trgovačkoj i industrijskoj komori Fejérske županije: *Sastavljanje i objavljivanje tendera za dobivanje poslova.*

Kontakt:

István Nagy – 36/70-337-1610

Janja Cindrić-Jakubek – 36/70-255-7218

email: szfvarhorvatkisebbszeg@citromail.hu

stolnibiograd@citromail.hu

Adresa:

Hrvatska manjinska samouprava

(Székesfehérvári Horvát Kisebbségi Önkormányzat)

8000 Székesfehérvár, Liszt Ferenc utca 1.